

Ruxandra Cesereanu

Jurnal de bord

Tabăra de proză de la Histria

(5 – 10 iulie 2017)

Drumul a început cu îngerul lui Tobie, printre alții, pomenit într-o rugăciune, apoi a continuat cu tot ceea ce înseamnă - dinspre nord spre sud - cauciuc, periferie, mirosuri de fum, motorină-benzină, încâlceli în istoria industrializării, praf și nesfârșite tiruri. Apoi, intrarea în Dobrogea a fost făcută într-un lan de grâu unde, pe un dâmb de ciment, fusese scrijelit de către un mucalit: „E vară tare, frate!”.

Lumina are altă lumină aici, o transparență în straturi și niveluri de percepție avansată. Bucățile de văzduh nu sunt uniforme decât în aparență, zdrențuite fin la capete. Dar pentru peregrinii care suntem acest lucru este cel mai potrivit. Când cad fâșii de umbră, din cauza fierbințelii, lumina se redeschide de la câmpurile de floarea-soarelui. Iar grâul copt e vălurit de parcă ar fi acoperământul unei uriașe femei a nisipurilor. Noi suntem niște hoți ai peisajelor, niște văzători cu asupra de măsură, din pricina unei predispoziții de afect spre ocră. E cea mai liberă culoare a călătorilor și scotocitorilor, pe care nici puzderia

eolienele nu o poate împiedica. Peisajul e uneori extraterestru, aici, în Dobrogea, așa simt cei mai mulți dintre noi.

Țărmul din satul Corbu, dolda de scoici, carcase de crabi mici sub tălpi, nisipul amestecat cu fărâme de cochilii, un rai al culegătorilor. Seara, la un Proseco, povestații cei șase (Călina, Szonja, Iulia, Emil, Nicolae, Dan) și cu mine a șaptea am ales numele personajelor: se va chema Diocleția, aristocrata romană din perioada ultimă a Histriei despre care se va scrie aici, în satul Corbu, unde locuim vreme de patru zile și patru nopți. Alte nume de personaje: Aulus, Nagendra Avitus, Balbina, Sinesius, Rufius, Quintus Varinius, Cloelius, Elianus, Marciana (care va deveni Tullia).

Intrarea în Histria: cavalerul trac, arborele cosmic, cavalerul la vânătoare, apoi începe *questa*. Măslinul sălbatic ne-a purtat noroc alături de stalkerul nostru când, cocoțați pe zidul de apărare, cetatea zăcea la poale ca un melc. Pas cu pas, pe poteci din paie uscate, am bătut orașul în zona lui rezidențială, la terme, la basilica unde o treaptă era făcută din lespedele lui Exuperatus. Aer sec de mediterană, un hârciog prieten, cârpele de pe capetele noastre împotrivate soarelui de parcă am fi creștini arabizați. Mărăcinișurile și marginalitatea atât de odihnitoare, căzătoare în noi înșine, șirurile de pietre ale multilor morți care s-au strâns în straturi. Închizi ochii și drumul se face o linie în palmă, iar căldura dilată peisajul împărțit între grâнар și stepă. Un cenotaf vălurit de la privirea noastră. Arheologii căutători după resturile celor pieriți ne privesc ca niște tricksteri, au o voioșie dinspre moarte spre viață și mâinile hărțuite de la atâta săpat. Dinții dragonilor antici migălesc teritoriul histrian laolaltă cu cimbrisorul violet. În pustietățile acestea, singurul fapt colectiv e lumina de vară. Iar pe șosea, când plecăm, în hălăduire ori pe țărm, rândunicile și lăstunii ne năpădesc până la rădăcina părului.

Un povestaș pierzător de chei ne-a întors din drum de la basilica histriană. Ca să avem noroc am căutat mai apoi o biserică îngropată în sat. Iar pe stalkerita

noastră am botezat-o latinește, Vioris, căci a stat gureșă, sub soarele ucigător, aproape patru ceasuri.

Țărnul de la Corbu, cu trilioanele lui de scoici, pentru colierele tuturor amozelor sau pentru nehibzuintele filosofilor. Pe o tereasă cu gard din cochilii, un chelner din altă epocă și epică pândește cu binoclul la cherhanaua rivală.

În a doua seară începem scrisul, povestașii au trac și temeri, ezită, apoi se ivește ideea unui incendiu care să lege personajele, iar lianturile dintre ele să facă vie țesătura. Va fi, poate, un text-rețea. Fiecare citește pe rând câteva fraze, o scenă, o scrisoare, sunt cuvinte care conturează o atmosferă, chiar dacă există și destule defecte. Dar ce e vital pentru acest grup s-a întâmplat: ne-am îmbarcat pe corabie, lucrurile s-au urnit, balamalele sunt aproape unse.

I-am relatat tatălui meu Domițian, la telefon, noua istorie care se scrie despre Histria și am simțit bucuria lui de a citi cândva textul care se produce aici. Întrucât este vorba despre o facere și desfacere de text. Sunt și eu curioasă, dar am încredere în omuleții iscoditori. Nădăjduiesc ca iscusința lor să sporească treptat.

În vremea aceasta mă gândesc la Aspasia, cea venită la Atena din Milet. Va trebui să ajung cândva în Milet, dar mai ales la Efes, Pergam și Troia, orașe spectrale de care mă simt legată într-un fel ombilical. Din pricina Histriei văd în Aspasia o femeie-oraș transferată în Diocleția, într-un chip alchimic. E o transmutare feminină, dar cu scop masculin de constructor.

A treia seară citim și ascultăm ce s-a scris: unii povestași au scris prea mult, poveștile i-au făcut să fie logoreici și înainte mergători. Alții au scris puțin, cu forcepsul, sau aproape deloc. Cum să împaci extremele? Ei sunt un mozaic, dar oare vor putea scrie laolaltă un mozaic? Sau va fi un text cu rupturi și dislocări? Deocamdată personajele lor histriene interferează minimal, sunt independente, păstrează granițele inclusiv la nivel de manieră și stil. Armonizarea e anevoioasă. Fiecare partitură are ceva chemător, dar deocamdată lipsește fluiditatea. Dacă va fi un palimpsest, trebuie să fie unul fluid. Un povestaș propune soluția intercalărilor parțiale, dar nu știm dacă tehnica aceasta va funcționa. Totuși, ea e

singura scăpare ca scribii să devină empatici narativ unii față de alții la nivel textual.

Mă gândesc din nou la Aspasia cea venită din Milet, întrucât mă bântuie. Dar mă gândesc și la înnisiparea cetății Histria ca la o avalanșă a unei arșițe umede. Nisip scrâșnitor care ajunge până în dinți. Poate că pustietatea e dependentă de nisip doar într-un procent metaforic. Nisipul aluvionar nu e o formă de ratare, ci un edificiu scris cu cerneală invizibilă. Există o formă de putere în nisip, percepția mea e oarecum șamanică, deși nisipurile au distrus orașe faimoase, nu doar Histria.

Povestașii s-au reurnit la scris, deși unii sunt încă nedezmeciți. Din noapte până dimineață nu toți știu să folosească darul primit de-a face parte dintr-o poveste de odinioară. Pe câțiva năpăstuiți îi boscorodesc.

Dar să mă întorc la vară, la vremea marilor amiezi. Cazematele din Dobrogea, bisericile ivindu-se de după turmele de oi sau din lanurile de floarea-soarelui, somnolența vetustă pe drumurile semi-toscane, casele pitice, gardurile cocoșate de fructe răskoapte. Fortăreața genoveză Enisala (numită și Heraclia ori Heracleea) ca o suricată în peisajul petrofil. Mă simt chemată în această expediție de parcă aș fi în poemul *Anabasis* de Saint-John Perse: *Se năștea un mânz sub frunzele de aramă. Un bărbat ne așeză boabe amare în palme. Străin. Și iată zvonul altor teritorii pe placul meu... /.../ Căci soarele intră în zodia Leului și Străinul își așeză degetul în gura morților. Străin. Surâdea. Și rostea vorbe despre iarbă. Ah, cât zefir în noile ținuturi! /.../*

Stepa ponto-sarmatică și florile de câmp în bătaia unui vânt năucitor. Cetatea Argamum, sora Histriei din același veac, dar pe malul lacului Razelm. O pustietate aproape irlandeză, cu iarba coaptă și vie vălurind. Briza maronie și coborâșul de pe povârnișul sacru. Misteriile de la Argamum și împlinirea celor ce au ajuns acolo la hazard ori poate printr-o marcă apăsă-lejeră a destinului. Am stat între resturile basilicii ca într-un cuib. Landul tremura în noi, făcându-ne să dansăm vag pe picioarele de călători uimiți. De la Argamum la Jurilovca, o șoferiță ne-a călăuzit să mergem încă trei sate, apoi să o luăm spre stânga ca să

ajungem acasă. Ne-ar trebui un ponton plutitor drept covor al lui Aladin ca să putem duce cu noi toate senzațiile de la Argamum. Duzi și corcoduși pe drumurile cosmice ale acestui teritoriu înălțat din pricina vechimilor. Dăm târcoale granițelor de tot soiul. Precum niște rătăcitori fără astâmpăr ivim ritualuri de trecere.

Țărmul de la Vadu: lumină viorie-plumburie, drum prăfos pe lângă o fabrică abandonată, malul strâmt, de parcă ar fi o centură de castitate a Mării Negre. Puțini ajung aici, sunt câteva corturi chircite din fâș, sălbăticia intensă îi alungă pe majoritatea.

S-au anunțat drept cititori ai manuscrisului: tatăl meu (am mai spus-o), prietena mea Sanda și Corin, șaman-șef. Povestașii au emoții în surplus. Doamna Daniela Țăranu vrea să le dăruiască scribilor histrieni câte un exemplar din jurnalul lui Konstantinos Arvanitis (ținut între 1893-1899), bunicul ei grec, o bijuterie de carte.

Ultima zi de scris-citit. Povestașii sunt osteniți, unul din ei face lipitura tuturor fragmentelor, e anevoios, apoi fiecare citește cu ritmul și glasul autoîngânat despre personajele pe care le-a adus la viață. Histria resuscitată precum Lazăr. Oare va fi o poveste de citit la gura sobei, la foc de tabără sau stând în pat?!

Post-scriptum

Din nou la Histria, pe picior de plecare, la apus, un cadou primit din pricina luminii. De pe zidul cetății se zărește un ciclamen scintilant ca focul încins, turnat din cuptor. 3 spice girls & 3 weird boys, plus a șaptea călătoare cu jurnalul ei de bord (aspasian, poate). Cărăbușul care ne-a însoțit de la zidul de intrare până la templul Afroditei, cu baza sa trainică, un soi de anghelos-insectă. Luna deasupra stufului și basilica a cărei fundație pulsează ca o inimă veche, dar consistentă. Petele rozalii în văzduhul crăpat. Pe malul lacului Sinoe, nisip roșcovan și spumă.

Țânțari cu nemiluita care ne mușcă inclusiv de buze. Arheologii excaviști și istoriile lor underground care ne țin de urât în sala de mese, austeră ca într-un internat ori mănăstire, dar stropită acum cu țuică ardelenescă. O femeie din secolul al VIII-lea, îngropată cu un cap de cal alături. Am mai fi tot ascultat astfel de povești. Plecăm de la Histria cu manuscrisele noastre plutitoare în cap, iar arheologii rămân acolo cu pietrele și pământul arșiței depline. Cum ar fi ca doar arheologii și povestașii să fie stăpânii lăuntrici ai acestei lumi?! Poate că ei (noi) sunt(em) oricum stăpânii îmbietori ai celeilalte lumi. Pe cea de aici o lăsăm neguțătorilor de toate soiurile, întrucât noi suntem niște himerici.